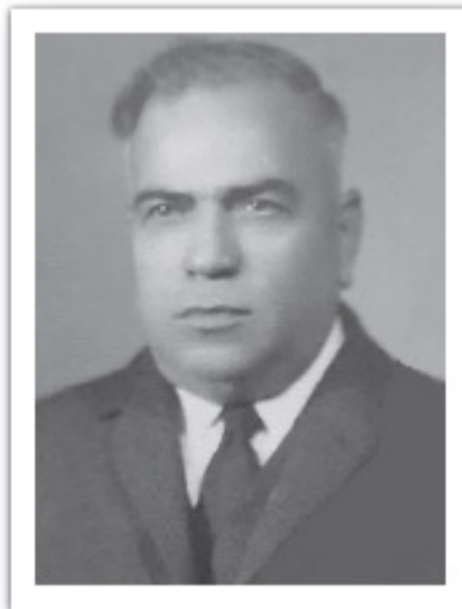

زورخانه مرحوم حاج سلطان محمد میرزا مشهور به «سیف الدوله»

اولین بانی زورخانه در ملایر حاکم خیر اندیش و آینده نگر ملایری زنده یاد سیف الدوله بود که که شرح زندگی و خدمات آن مرحوم در بخش‌های ابتدایی این مجلد به تفصیل بیان شد.

قبل از جنگ جهانی اول و در سال ۱۲۹۰ در پارک ملایر مرحوم سیف الدوله از نوادگان شاه قاجار اقدام به تأسیس آن نمود و شعبان کوچیکه که از ورزشگران شایسته زمان بود به‌عنوان مدیر و خادم آن زورخانه به رتق و فتق امور می‌پرداخت و پهلوانان زیادی در عصر قاجار در این زورخانه ورزش می‌کردند و کشتی می‌گرفتند.

دکتر حسین خان احسان

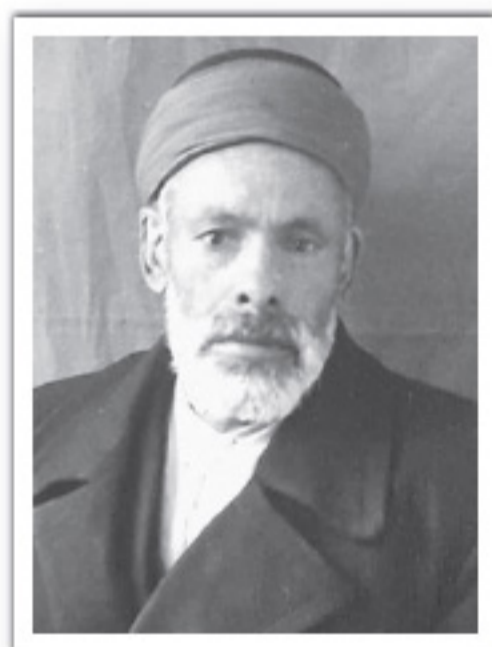
زورخانه امیر مؤید «زورخانه پارک»

این زورخانه در سال ۱۳۰۶ توسط نوه مرحوم سیف الدوله زنده یاد محمود عضدی قاجار ملقب به امیر مؤید که از افراد خیر و بخشنده و ورزش دوست بود به مکانی دیگر از پارک منتقل و با ایجاد بنای تازه و تشویق ورزشگران موجبات رشد ورزش زورخانه‌ای را فراهم آورد.

در این زورخانه افرادی از قبیل مرحومین میر آقا، پهلوان سید میرزا آقا سجادی، پهلوان محمد حسین کشاورز، میرزا مهدی خان مصدقی، دکتر احسان رئیس بیمارستان سیفیه، عبدالله خان صارمی و بیشتر شاهزاده‌ها از جمله شاهزاده عزیز، مصطفی میرزا و جلیل الدوله در آنجا ورزش می‌کردند. بر روی دیوارهای این زورخانه نقش‌هایی از رستم و سهراب‌کنده کاری و بطرز زیبایی زینت داده شده بود که بعداً مخروبه و محو گردیده و تا مدتی نیز عده‌ای از مردم عوام اعتقاد داشتند که در خرابه‌های آن، شب‌ها آنچه رفت و آمد داشته و به بازی می‌پرداختند.

شادروان میرمصطفی رضوی بانی زورخانه

در سال ۱۲۷۴ در ملایر دنیا آمد و به شغل شریف کفاشی اشتغال ورزید، وی در جوانی به امر ورزش پرداخت و مراتب زهد و تقوای او زبانزد و بسیار مورد احترام جامعه ورزش

زورخانه‌ای کشور بود تا اینکه در سن ۹۰ سالگی و سال ۱۳۶۴ به رحمت ایزدی پیوست. فرزند پسری به نام آقا اسماعیل رضوی از این عزیز برای جامعه ورزش به یادگار

مانده است که هم اکنون در قید حیات و در ورزش ملایر مورد احترام است.

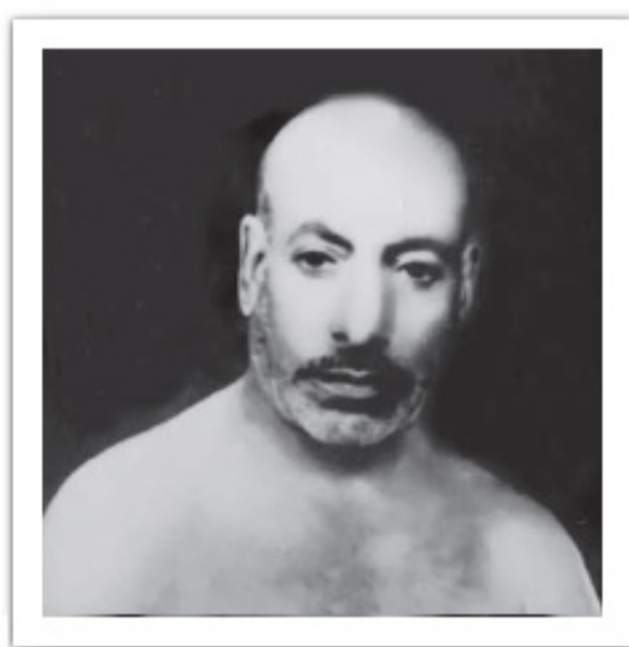

شادروان پهلوان مصطفی طوسی سال ۱۳۵۲
در منزل سید بزرگوار مرحوم میر مصطفی رضوی در ملایر

زند یاد میر مجتبی رضوی ملقب به میر آقا بانی زورخانه

در سال ۱۲۷۶ بدنیآ آمد، او نیز همچون برادر مهتر خود به شغل کفاشی اشتغال داشت و در جوانی سه بار به همراه برادرش با پای پیاده به طهران رفتند، در این سفرها بود که تصادفاً پایشان به زورخانه‌ای در آنجا باز شد و سال‌ها نزد حاج محمدصادق بلور فروش

و سید حسن شجاعت فنون این ورزش را آموختند و سپس در ملایر بانی خیر شدند و زورخانه‌ای به نام خودشان تأسیس نمودند که تا سالیان سال فرزندان و نواده‌هایشان در ملایر به‌عنوان خادم این ورزش انجام وظیفه نمودند.

از مرحوم میرآقا سه فرزند پسر مرحومان ابراهیم، رسول و عباس که در طهران ساکن می‌باشد بر جای مانده است.

زورخانه رضوی

بعد از جنگ جهانی اول و در سال ۱۲۹۸ برادران رضوی «میرمصطفی و میرمجتبی معروف به میرآقا» اقدام به ساخت زورخانه‌ای در خیابان خاکی «برق پایین» روبروی مسجد حاج قاسم فعلی نمودند که مرحوم میرآقا، ورزشگران و مریدان خوبی در آنجا تربیت کرد بطوری که تعدادی از آنان بواقع در عرصه کشتی و اخلاق و جوانمردی زبانزد خاص و عام شدند.

مرشد محسن نیازی که از هنرمندان موسیقی در ملایر بود بصورت غیر حرفه‌ای به‌عنوان اولین مرشد تاریخ ورزش زورخانه‌ای در آن زورخانه به فعالیت مشغول شد و پس از مدتی مرشد علی آقا رضوی خواهر زاده بانیان زورخانه رسماً به‌عنوان مرشد قبول مسئولیت نمود ولی بعد از چند سال زورخانه مذکور خراب شد و با آنکه مرشد علی آقا زیر آوار مانده و جان باخت ولی آن دو برادر از پای ننشستند و به کمک آقایان مستوفی فرماندار، خسروی و امیر لشگری روسای وقت اداره پست و دارایی در حدود سال ۱۳۲۰

نمایی از درب ورودی زورخانه رضوی در سال ۱۳۵۰

اقدام به اجاره ملکی از شادروان حاج اصغر اردبیلی واقع در ضلع شمالی پارک چمران فعلی که آب‌انبار زیرزمینی بود و با داشتن قریب بیست پله در عمق محوطه آن حوض بزرگی بود که آب روان پارک سیفیه از آنجا عبور می‌کرد و محل شستشوی البسه بانوان محله بود برادر مرحوم یدالله معماری که از علاقه‌مندان ورزش زورخانه‌ای بود و دوستی دیرینه‌ای با بانیان آن زورخانه داشت با تغییر کاربری و تبدیل حوض مربوطه به گود زورخانه و تغییر مسیر جریان آب از بین گود و سر دم مرشد شرایطی ایجاد کرد که

ورزشگران بعد از اتمام ورزش پاهای خود در آن آب شستشو می‌دادند. این زورخانه به مدت پنجاه و هفت سال مورد استفاده ورزشگران شهر بود و در سال ۱۳۶۳ بعلت فرسوده شدن از سوی وارثان آن مرحومین تخریب گردید.

زورخانه تنور

در سال ۱۳۱۷ در کاروانسرای کاه فروشان توسط مرحوم استاد ابراهیم شب بو تأسیس شد که ورزشگران بنام و معروفی از جمله مرحومین مشهدی رحیم بهرام چوبین، کلابادی قهوه‌چی، صمد شیرخانی و مرشد امیرحسین در آنجا ورزش می‌کردند.

مرحوم میرزا مهدی خان مصدقی

زورخانه مرحوم حاج مصدق الممالک

حاج مصدق الممالک از مالکین طراز اول و سفره داران نامی آن روزگار بود که در حدود سال ۱۳۲۴ فرزندش میرزا مهدی خان مصدقی که خود از ورزشگران خوب ملایر